

Το πρόγραμμα μας – Σύλληψη – Υλοποίηση – Προβλήματα – Εμπειρίες

Αρετή Οκαλίδου,
Επικ. Καθηγήτρια Λογοπαθολογίας κ' Αγωγής
Λόγου,
Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής,
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Το πρόγραμμα μας

- ◆ ΕΠΕΑΕΚ Μέτρο 1.1., Ενέργεια 1.1.4., «Η ενίσχυση των δεξιοτήτων ακρόασης λόγου μέσα από μία παιδοκεντρική παρεμβατική δόμηση του εκπαιδευτικού προγράμματος»
- ◆ Ημερομηνία έναρξης 5/11/07
- ◆ Ημερομηνία λήξης 31/10/08

Το πρόγραμμά μας

- ◆ **ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:**
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
(Επιστημονικώς υπεύθυνη: Α. Οκαλίδου)
- ◆ **ΥΠΟΕΡΓΟ:** Ανάπτυξη και Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού
ΜΟΝΑΔΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΩΦΩΝ, Π.Τ.Δ.Ε., ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
(Καθ. Β. Λαμπροπούλου)
- ◆ **ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ**
 - _ **ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΧΛΙΑΚΩΝ ΕΜΦΥΤΕΥΣΕΩΝ – ΑΧΕΠΑ**
 - _ **ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ ΚΩΦΩΝ ΚΑΙ ΒΑΡΗΚΟΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**
 - _ **ΚΔΑΥ ΑΝ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ**

Το πρόγραμμα μας

◆ Συνεργαζόμενα σχολεία (ΣΜΕΑ)

Θεσσαλονίκη: 19^ο Νηπ. Καλαμαριάς, 1^ο Νηπ.

Πυλαίας, ΕΙΚ Νηπ. Πανοράματος, 105^ο Δημ.

Σχολείο, 51^ο Δημ. Σχολείο, 1^ο Γυμνάσιο

Μαλακοπής, 10^ο Ειδικό Σχολείο Βαρηκώων-Κωφών

Αθήνα: Ειδικό Σχολείο Βαρηκώων-Κωφών

Αργυρούπολης, Ειδικό Σχολείο Βαρηκώων-Κωφών

Φιλοθέης

Σύλληψη

- ◆ Η τοποθέτηση του ΚΕ δε συνεπάγεται και την αυτόματη λειτουργική χρήση της ακρόασης για την ανάπτυξη του λόγου.
- ◆ Η ακοή είναι μια *σταδιακή* διαδικασία, δηλαδή η λειτουργία της αναπτύσσεται όσον αφορά τις διεργασίες που επιτελούνται για την αντίληψη του ήχου (αναγνώριση των ήχων, ηχητική διαφοροποίηση, κατηγοριοποίηση και την επιλεκτική ακουστική επικέντρωση σε ακουστικο-λεκτικά ερεθίσματα. Αναφερόμαστε στον ενεργό τρόπο ακοής, δηλαδή στην ακρόαση.
- ◆ ο όρος «**ακρόαση λόγου**» αναφέρεται στην ικανότητα να επιδίδει κανείς την απαιτούμενη επιλεκτική προσοχή στον προφορικό λόγο, να διακρίνει και να αναγνωρίζει ακουστικά τα φωνήματα, τις λέξεις και τις φράσεις του προφορικού λόγου και να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο του προφορικού λόγου μέσω της ακοής του (Estabrooks, 1998).

Σύλληψη

Προϋποθέσεις: Federal Drug and Food Administration, ΗΠΑ.

- ✦ Οι υποψήφιοι ΚΕ πρέπει να φοιτούν **σε εκπαιδευτικά προγράμματα που να δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων λόγου και ακοής, ανεξάρτητα αν βρίσκονται σε ειδικό πλαίσιο ή σε πλαίσιο ένταξης.**
- ✦ Το παιδί με ΚΕ που εντάσσεται (ή ακόμη και ενσωματώνεται) στο γενικό σχολείο **θα αντιμετωπίσει νέες εκπαιδευτικές προκλήσεις** λόγω του ρυθμού διδασκαλίας και των δραστηριοτήτων στο γενικό σχολείο οι οποίες είναι υψηλών απαιτήσεων. Η αδυναμία να αντιμετωπιστούν επιτυχώς οι δυσκολίες αυτές θα αναιρέσει την προηγούμενη επιτυχία με αποτέλεσμα τη σχολική αποτυχία (Chute & Nevins, 1996).
- ✦ Το ισχυρό αυτοσυναισθημα των κωφών παιδιών απεμπολείται μέσα στη γενική τάξη που απαρτίζεται σχεδόν αποκλειστικά από ακούοντα παιδιά (Antia, 1982; Mertens, 1989), **θα πρέπει να επιστηθεί ιδιαίτερη προσοχή στην τοποθέτηση της νέας ομάδας κωφών παιδιών με ΚΕ σε εκπαιδευτικά πλαίσια ένταξης και ενσωμάτωσης.** Είναι απαραίτητο να διατηρηθεί ο έλεγχος και η παρακολούθηση των παιδιών με ΚΕ στα ενταξιακά πλαίσια (Τμήματα ένταξης και τάξεις με παράλληλη στήριξη) προκειμένου να διασφαλιστεί η επιτυχία τους σε αυτά, τόσο στον ακαδημαϊκό όσο και στον κοινωνικό τομέα.

Σύλληψη

- ◆ **Οι νέες δυνατότητες του κωφού παιδιού με ΚΕ δημιουργούν νέες εκπαιδευτικές ανάγκες** διότι επιτάσσουν
 - ◆ α) την αναθεώρηση των μεθόδων εκπαίδευσης των κωφών, οι οποίες στηρίζονταν στην πλήρη πρόσβαση στο οπτικό πεδίο για το σκοπό της επικοινωνίας και της μάθησης,
 - ◆ β) την εκ νέου κατάρτιση και εξειδίκευση του εκπαιδευτικού προσωπικού στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση νέων διδακτικών μεθοδολογιών και πρακτικών κατάλληλων και προσαρμοσμένων στις ανάγκες της ιδιαίτερης αυτής ομάδας των παιδιών με ΚΕ,
 - ◆ γ) την υποστήριξη συνεργασιών του εκπαιδευτικού προσωπικού με ιατρικές και άλλες ειδικότητες της αποκατάστασης όπως είναι η Λογοπεδική (ή Λογοπαιδεία, Λογοπαθολογία)
 - ◆ δ) την ενεργοποίηση και εδραίωση μακρόχρονων συνεργασιών μεταξύ της πολυδύναμης διεπιστημονικής ομάδας και των γονέων του παιδιού οι οποίοι είναι ισότιμοι συμμετέχοντες στην όλη αποκαταστατική/ενταξιακή διαδικασία του παιδιού τους στο σχολικό και εξωσχολικό περιβάλλον.

Η πραγματικότητα

- ◆ Τα κωφά παιδιά με ΚΕ φοιτούν στα ειδικά σχολεία ή σε μονάδες ειδικής αγωγής των γενικών σχολείων **χωρίς να υπάρχουν ειδικά σχεδιασμένα παρεμβατικά προγράμματα** για αυτά, όπως **ειδικές ακουστικές ασκήσεις και δραστηριότητες ενίσχυσης της ακρόασης λόγου**. Επιπλέον, δεν υπάρχουν και **ειδικά σχεδιασμένα αναλυτικά προγράμματα (curriculum) και εποπτικό υλικό διδασκαλίας**, ούτως ώστε οι δάσκαλοι να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στην εκπαίδευση του κωφού παιδιού με ΚΕ.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

- ✦ Ο εκπαιδευτικός ένας από τους κύριους πόλους της παρέμβασης πλην του παιδιού και των γονέων του.
- ✦ Το μεγαλύτερο βάρος της μακρόχρονης διαχείρισης του παιδιού με ΚΕ πέφτει στον δάσκαλο της τάξης του παιδιού (Geers & Moog, 1991).
- ✦ Ο εκπαιδευτικός της τάξης γνωρίζει καλά το παιδί καθώς περνά πολλές ώρες μαζί του μέσα στην τάξη, παρακολουθεί τη μαθησιακή επίδοσή του, τη συναισθηματική του εξέλιξη, την κινητικότητα και τη συμπεριφορά του μέσα στην τάξη, την κοινωνική συναναστροφή του κτλ.
- ✦ Συνεπώς, ο εκπαιδευτικός διαθέτει τις περισσότερες γενικές γνώσεις και την εν δυνάμει διορατικότητα γύρω από τις δεξιότητες και τις ικανότητες του κωφού παιδιού, στοιχεία τα οποία θα του επιτρέψουν να αξιοποιήσει τις εξειδικευμένες γνώσεις που θα του δοθούν με τον πιο βέλτιστο τρόπο.

Υλοποίηση

- ◆ Πιλοτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα
 - ◆ Περιλαμβάνει τέσσερις άξονες
 1. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
 2. Αξιολόγηση ακρόασης, γλώσσας και ομιλίας των παιδιών με ΚΕ
 3. Εποπτεία – Κατάρτιση ΕΕΠ και Υλοποίηση του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς
 4. Ανάπτυξη και παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (ΥΠΟΕΡΓΟ Παν. Πατρών)
-
- A silhouette of a runner in starting blocks on a track, positioned on the left side of the slide.

Οι επιμέρους στόχοι του πιλοτικού προγράμματος

- ✦ η αξιολόγηση των παιδιών με ΚΕ (και των υποψήφιων παιδιών με ΚΕ) με σκοπό την επισήμανση των αναγκών τους στα διάφορα πλαίσια του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος
- ✦ η επιμόρφωση και κατάρτιση του προσωπικού των σχολικών μονάδων που φοιτούν παιδιά με ΚΕ (ή υποψήφια για ΚΕ) σε θέματα της παιδιατρικής ΚΕ, εκπαιδευτικής διαχείρισης και ενισχυτικής διδακτικής αντιμετώπισης του παιδιού με ΚΕ στην τάξη και η επιμόρφωση/ευαισθητοποίηση των γονέων στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών με ΚΕ
- ✦ η κατάρτιση και υλοποίηση ειδικού παρεμβατικού προγράμματος στα πλαίσια μιας πολυθεματικής προσέγγισης του αναλυτικού προγράμματος με στόχο την βελτίωση των δεξιοτήτων ακρόασης και λόγου των παιδιών με ΚΕ
- ✦ η αποτίμηση των αποτελεσμάτων του πιλοτικού εκπαιδευτικού προγράμματος και η διάχυσή τους με σκοπό την ενημέρωση/ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο βιώνουν τα παιδιά της ομάδας αυτής

Υλοποίηση

Δομές του Προγράμματος

- ✦ Ομάδα επιτελικού επιστημονικού σχεδιασμού του Πιλοτικού Προγράμματος (ΟΕΕΣ)
- ✦ Ομάδα ξένων εμπειρογνομώνων
- ✦ Εξειδικευμένη κινητή εκπαιδευτική/αποκαταστατική μονάδα: Απαρτίζεται από πολλές ειδικότητες που χειρίζονται παιδιά με ΚΕ (ωτολόγο-χειρουργό, λογοπεδικούς, ειδικούς παιδαγωγούς, ψυχολόγους κ.α.) και θα υλοποιήσει τις περισσότερες δράσεις του έργου
- ✦ Σχολεία: Θα δεχτούν ενδοσχολική επιμόρφωση και θα υλοποιήσουν το πιλοτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα
- ✦ Τοπικοί φορείς (εκπρόσωποι ιατρικών κέντρων και ΚΔΑΥ)
- ✦ Ομάδα εξωτερικής αξιολόγησης του έργου
- ✦ Ομάδα δημοσιότητας, διάχυσης αποτελεσμάτων και διοικητικής υποστήριξης του έργου

Εξειδικευμένη κινητή εκπαιδευτική/αποκαταστατική μονάδα

- ◆ Ομάδα επιμόρφωσης
- ◆ Ομάδα αξιολόγησης
- ◆ Ομάδα εποπτείας

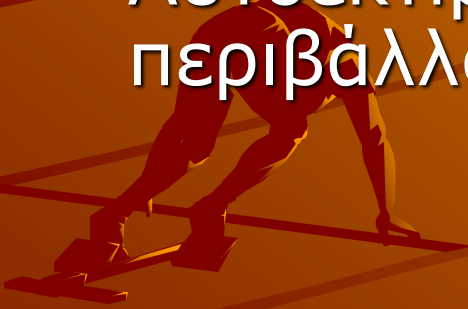

Υλοποίηση – Θέματα της Επιμόρφωσης

- ◆ Θέματα λειτουργίας του ΚΕ με σκοπό τη διευκόλυνση της συνεννόησης ανάμεσα στον ιατρικό και εκπαιδευτικό επιστημονικό χώρο
- ◆ Θέματα διαχείρισης του ΚΕ μέσα στην τάξη
- ◆ Θεωρητική κατάρτιση γύρω από τις βασικές λειτουργίες της ακουστικής αντίληψης του λόγου
- ◆ Τεχνικές μεγιστοποίησης και αξιοποίησης των ακουστικών πληροφοριών που λαμβάνει ο μαθητής μέσω του ΚΕ
- ◆ Προετοιμασίας των παιδιών που είναι υποψήφια για να δεχτούν κοχλιακό εμφύτευμα με κατάλληλες ακουστικές δραστηριότητες και συμβουλευτική
- ◆ Ανεύρεσης τρόπων μάθησης μέσω της ακρόασης, μία συνεργία που περιλαμβάνει τη σύνθεση των δεξιοτήτων ακρόασης, ομιλίας και γλώσσας
- ◆ Κατάρτιση προγραμμάτων ακουστικής καλλιέργειας στην τάξη
- ◆ Δημιουργία ακουστικών δραστηριοτήτων μέσα στη τάξη
- ◆ Διαχείριση του παιδιού μέσα στην τάξη (διασφάλιση προσοχής, παροχή οδηγιών, επανάληψη, επιβράβευση),
- ◆ Συνδυασμού παλαιών και νέων τρόπων επικοινωνίας του παιδιού (χρήση ολικής επικοινωνίας σε παιδιά που πριν από την κοχλιακή εμφύτευση χρησιμοποιούσαν αποκλειστικά την ΕΝΓ για επικοινωνία)

Υλοποίηση - Αξιολόγηση

- ◆ Εξατομικευμένη αξιολόγηση και επαναξιολόγηση
- ◆ Τομείς: Ακοή, Ακρόαση, Ομιλία, Γλώσσα, Αυτοεκτίμηση, Λειτουργία στο εκπαιδευτικό περιβάλλον

Υλοποίηση - Εποπτεία

- ✦ Εφαρμογή του ΕΕΠ για την ακρόαση λόγου
- ✦ 2-4 ιεραρχικά δομούμενοι βραχύχρονοι στόχοι
- ✦ 84 επισκέψεις στα σχολεία
- ✦ Ομάδα εποπτείας Αθήνας
- ✦ Ομάδα εποπτείας Θεσ/νίκης
- ✦ Παρατήρηση, συμβουλευτική, καθοδήγηση, παροχή μοντέλου

Υλοποίηση – Εποπτεία - Ανάγκες των μαθητών

- ◆ Διαμόρφωση καλών συνθηκών ακρόασης στο σχολικό περιβάλλον
- ◆ Διασφάλιση της καλής λειτουργίας του ΚΕ όλες τις σχολικές ώρες
- ◆ Δημιουργία ευκαιριών γλωσσικής μάθησης και ανάπτυξης λόγου και ομιλίας
- ◆ Υποστήριξη της μάθησης μέσω ενός κατάλληλα σχεδιασμένου ΕΕΠ
- ◆ Συνεχή εκπαιδευτική αξιολόγηση και επαναξιολόγηση, εν όψει της εν δυνάμει ανάπτυξης της ακουστικής/γλωσσικής ικανότητας και των επιφερόμενων αλλαγών στην εκπαιδευτική του λειτουργία
- ◆ Έγκαιρο εντοπισμό της ανάγκης ρύθμισης του ΚΕ, εν όψει των αναμενόμενων βιο-ψυχικών αλλαγών που προκύπτουν από τη συνεχή διέγερση του ακουστικού νεύρου
- ◆ Διασφάλιση εναρμονισμένου τρόπου αντιμετώπισης της λειτουργίας του στην τάξη και στο σπίτι

Υλοποίηση - Χρονοδιάγραμμα

- ◆ Νοέμβριος - Δεκέμβριος ⇒ σχεδιασμός
- ◆ Ιανουάριος - Φεβρουάριος ⇒ αξιολόγηση
- ◆ Ιανουάριος - Φεβρουάριος ⇒ επιμόρφωση
- ◆ Μάρτιος - Οκτώβριος ⇒ εποπτεία
- ◆ Σεπτέμβριος - Οκτώβριος ⇒ επαναξιολόγηση

Προβλήματα

- ◆ Περιορισμένος χρόνος για σχεδιασμό και υλοποίηση
- ◆ Μεγάλη ομάδα έργου
- ◆ Κατάρτιση εκ νέου
- ◆ Διαφορετικές σχολικές δομές και πληθυσμοί παιδιών με ΚΕ (πλαίσια ένταξης ή ειδικά σχολεία, νηπιαγωγείο-γυμνάσιο)
- ◆ Μεγάλη περίοδο παύσης (καλοκαίρι)

Εμπειρίες

- ◆ Συνεργασία με ξένους εμπειρογνώμονες
 - ◆ Επίπεδα λειτουργίας παιδιών με ΚΕ
 - ◆ Συνάντηση και συνεργασία πολλών ειδικοτήτων
 - ◆ Ανάπτυξη σχεδίων μαθήματος
 - ◆ Εφαρμογή του ΕΕΠ
 - ◆ Συνάντηση σχολείων, γνωριμία, συνεργασία
- = μία γεύση από την πράξη

Βιωσιμότητα

◆ Στήριξη του έργου των
εκπαιδευτικών

www.edu-implants.gr

Ευχαριστίες

- ◆ Στους εκπαιδευτικούς των σχολείων που υλοποίησαν το πιλοτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Ειδ. Σχολείο Βαρηκόνων-Κωφών Φιλοθέης

Ολίνα Βουτσά, Βασίλειος Οικονόμου, Βαρβάρα Μπαξεβάνη, Καλλιόπη Κοντού, Κων/νος Κοντός, Λάμπρος Ψυχογιός, Χριστίνα Άντζακα, Μαρία Παπαρούπα

Ειδ. Σχολείο Βαρηκόνων-Κωφών Αργυρούπολης

Σοφοκλή Πλιακοπάνο, Α. Λαγουδάκη, Β. Νίκογλου, Φ. Καλέμη, Κ. Κρικώνη, Α. Καραγιαννάκη, Σ. Χασιώτου, Ε. Ντούκα, Α.Μπείκουμεση, Θ. Μπάρκουλα, Ε. Καίσαρη

10^ο Ειδ. Σχολείο Βαρηκόνων-Κωφών Θεσ/νίκης

Χρήστος Σερμπίνης, Αλεξία Πέννα, Ι. Μπόνος, Μ. Γιατσίδου, Χρ. Ξένου, Φ. Γιαννούση Στ. Παπαδημητρίου, Στ. Μπακάλη, Α. Σιάκος, Ε. Μπαχαρούδη, Γ. Τσιτσιώκα

105^ο Δημ. Σχολείο Θεσ/νίκης

Κ. Τοσουνίδου, Ευστράτιος Παπαδόπουλος, Δημοσθένης Αλεξιάδης, Αικατερίνη Μεσημέρη

51^ο Δημ. Σχολείο, Άλκης Ράκας,

19^ο Νηπ. Καλαμαριάς, Ματούλα Σαμαρά

1^ο Νηπ. Πυλαίας, Βάϊα Μάρη

Νηπ. ΕΙΚ Πανοράματος, Μ. Κακαρίκα, Ε. Γρηγοριάδου

1^ο Γυμνάσιο Μαλακοπής, κ. Θεοφανίδου, Α. Τσινάρης, Π. Χατζησάββα, Κ. Γογούλη

- ◆ Γονείς και παιδιά που συμμετείχαν στο έργο

Ευχαριστίες

- ✦ Καθ. Βενέττα Λαμπροπούλου, Υπεύθυνη υποέργου, Μονάδα Αγωγής Κωφών, Πανεπιστήμιο Πατρών
- ✦ Θωμά Νικολόπουλο, Επίκ. Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής Αθηνών
- ✦ Βάσω Κατσίφα Ειδική Παιδαγωγό Κωφών
- ✦ Γιώργο Κυριαφίνη, Λέκτορα Ιατρικής Σχολής Α.Π.Θ. (εκπρόσωπος ΑΧΕΠΑ)
- ✦ Λευκοθέα Καρτασίδου, Λέκτορα, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, ΠΑΝΜΑΚ
- ✦ Μαριάννα Κιτσώνα, Λογοπεδικό, υπεύθυνη της ομάδα αξιολόγησης (Χριστίνα Αδαμίδου κ.α.)
- ✦ Ομάδα Βαρηκοΐας του ΠΣΛ (Σταματία Γκούντα, Στέλλα Σαντζακλή, Φλώρα Αναγνώστου κ.α.)
- ✦ Πέτρο Σταγιόπουλο, Σύμβουλο Ειδικής Αγωγής
- ✦ Σοφία Αηδονά, Δημήτρης Καραχάλιος, ΑΧΕΠΑ
- ✦ Αγάθη Ράπτη, ΚΔΑΥ Ανατολικής Θεσ/νίκης
- ✦ Λαμπριάνα Τσιακπίνη, Ανίτα Μακαρώνα, Κίκα Χατζηκακού
- ✦ Διοικητική Στήριξη: Βαρβάρα Βάμβουρα, Βέτα Σταθάκη, Νάντια Σταυροπούλου, Πάρης Μπίνος

Ευχαριστίες

◆ Ξένοι εμπειρογνώμονες

Prof. Patricia Chute

Prof. Mary Ellen Nevins

Mrs. Sue Archbold

◆ Διαχειριστική Αρχή ΕΠΕΑΕΚ

Μαρία Κωνσταντινοπούλου, Δανάη Κώττη,
Προϊσταμένη

◆ Δρ. Νικόλαο Μαραγκό